

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinque, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

2. Vtrum voluntas humana, vt sit recta, conformari debeat diuinæ
disponenti de actibus ipsius humanæ.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

3. *Habitudo* de contrario potest Deus interdum efficaciter vel-
le, vt ego velim, non præcipiendo, neque volendo,
vt ego ad id volendum tenear, de qua re dixi nonnulla
3. p. questione 14. Tertia habitudo esse potest diuinæ
voluntatis consulentis actum voluntatis humanæ,
vel saltem complacentis, quomodo Deus vult hominem
eligere quod melius est, seu vt velit esse perfectus,
non quidem semper efficaciter id determinando, alioqui
heret, nam hæc est voluntas illa diuina, cui resisti non
potest, neq; etiam volendo obligare ad illud; quia
multa sunt huiusmodi, quæ non sunt in præcepto:
vult ergo consulendo, quia quantum est in se intendit,
aut cupit, quod melius est, vt voluntatem castitatis,
v.g. aut si non est melius, est tamen bonum, vult
etiam illud approbando, & complacendo de tali actu,
cum qua voluntate, quamvis respectu effectus non sit
absoluta, & efficacax, cõiuncta est voluntas Dei
efficax dandi sufficientia media: & auxilia ad habendam
talem voluntatem, quia sine hac non posset intelligi
altera voluntas, cū nõ possit humana voluntas
huiusmodi actum habere sine tali cõkursu, vel auxilio
Dei: Vnde licet per hanc voluntatem Deus non velit
efficaciter, vt homo velit, vult tamen efficaciter,
vt homo possit velle. Quarto modo se habet diuina
voluntas tantum, vt permittens aliquem actum
voluntatis humanæ, quæ proprie non versatur
immediatè, & in se circa ipsum actum voluntatis
humanæ, vnde respectu illius neque efficacax, neque
inefficax, quia Deus ex vi huius voluntatis nullo
modo vult talem actum; versatur ergo solum circa
permissionem, & respectu illius est efficacax, & multa
includit, præsertim duo, vnum velle absolute dare
concursum necessarium ad talem actum: secundum
velle non impedire, seu non dare auxilia, quibus
impediretur talis actus. Vnde malè hæc voluntas
ab aliquibus vocatur prædefiniens huiusmodi actum
etiam materiale, id enim, & diuinæ bonitati, &
nostræ libertati repugnat, de quo aliàs.

IV.
1. *Afferio.*

Ex his facilis est ad propositam questionem
responsio. Primo enim in genere dicendum est
duobus modis posse voluntatem humanam esse
conformem diuinæ, primo naturaliter, vt sic dicam,
seu necessario, & non voluntariè. Secundò
moraliter voluntariè & ex propria determinatione.
Priori modo voluntas humana est aliquo modo
conformis diuinæ in genere cause efficiētis, seu vt
concurrenti, aut volenti concurrere cum voluntate
humana, hæc cõformitas est valde imperfecta, &
secundam quid, & suo modo reperitur in omni
actione cause creatæ, similiter fieri potest vt homo
sicut ignoret, quid Deus de re aliqua prædefini-
erit, vel efficaciter voluerit, velit illam, quam
Deus re ipsa etiam velit, & tunc est conformitas
non intenta, nec cogitata voluntariè, sed ex rebus
ipsis consequens, & hic modus conformitatis nec
difficultatem habet, neq; aliquid refert ad bonitatem,
vel malitiam, quia, vt supra dixi, nulla conformitas
ad legem, vel ad aliquid aliud, quæ solum se habet
per modum relationis resultantis, confert aliquid ad
bonitatem, vel malitiam, si non sit intenta: posterior
autem modus conformitatis voluntatis humanæ cum
diuina pertinere maximè potest ad bonitatem
moralem: ad hunc autem conformitatis modum
necesse est, vt vna voluntas sit aliquo modo prior
altera, nam vt vna voluntas voluntariè se conformet
alteri, necesse est, vt vna comparetur ad alteram
aliquo modo vt obiectum præcognitum, & volitum:
ergo necesse est, vt vna voluntas sit aliquo modo prior al-

tera saltem secundum rationem, & præcognitionem:
est autem per se manifestum in præfenti materia
voluntatem diuinam debere præcedere, & præcognosci,
voluntatem autem humanam subsequi, quia non se
conformat voluntas diuina humanæ, sed è conuerso:
ergo necesse est, vt voluntas diuina antecedat, &
innotescat homini, vt possit, vel debeat se illi
conformari.

Secundo dicendum est variis modis posse voluntatem
humanam esse conformem, vel difformem diuinæ.
Primo moraliter, seu vt communiter dicitur in
obiccto, seu volito materiali: vt quando voluntas
humana vult aliquem effectum, quem scit Deum
velle. Secundo conformitas dicitur formalis, seu
finalis, vel conformitas in volito formali, seu in
fine, & ratione volendi, vt quando voluntas
humana non solum vult aliquid, quod Deus vult,
sed etiam ex eodem motiuo, & propter eundem
finem, & ad hunc modum reuocatur alius, quem
D. Thomas hic ponit, & Durandus infra citandus
in sectione vltima, qui est conformitatis modus
in principio, vt quando voluntas ex charitate
Dei vult aliquid quod etiam Deus vult propter
bonitatem suam, nam, vt D. Thomas etiam hic
notauit: hæc etiam dici potest conformitas
formalis, quia nascitur ex eodem motiuo. Tertius
modus conformitatis reduci potest ad causam
efficientem, & potest esse multiplex. Vnus est,
quando voluntas humana conformatur diuinæ,
& præcipienti, quia voluntas præcipiens est
moraliter mouens, & reducit ad efficientem
causam. Vnde quartus modus esse potest
conformitatis ad voluntatem diuinam vt
efficaciter mouentem, seu prædefiniētem actum
voluntatis humanæ. Quintus erit ad voluntatem
diuinam, vt consulentem, seu vt propensam,
& bene affectam ad aliquem actum voluntatis
humanæ, quamuis illud non efficaciter velit.
Vltimus, & maxime improprie erit ad voluntatem
diuinam, vt permittentem tantum, non quidem
respectu ipsius permissionis, sed respectu actus
permisi. Omnes igitur hi modi sunt probabiles,
qui vero sint elicti præcepti, aut prohibiti, est
explicandum.

SECTIO II.

Utrum voluntas humana, vt reuera sit, debeat conformari diuinæ & disponenti de actibus ipsius voluntatis humane.

Hæc questio est facilis, suppositis, quæ diximus, & ideo omittis opinionibus, quas referam
sectione sequenti, dicendum primò. Voluntas humana, vt sit reuera: debet conformari diuinæ,
vt præcipienti: hoc est per se notum, quia voluntas diuina natura sua est superior, & habet
ius, & virtutem inducendi obligationem, si eam velit efficaciter imponere, nam sicut in aliis rebus
voluntas Dei est omnipotens, & efficacax, ita & in homine: sed voluntas diuina præcipiens
est illa, qua vult absolute imponere homini huiusmodi obligationem: ergo non potest humana
voluntas esse bona, nisi sit conformis huic voluntati diuinæ; & hoc est, quod aliis verbis
dicunt Theologi, voluntatem humanam debere conformari diuinæ quoad voluntatem signi,
nam vnum signum voluntatis diuinæ est præceptum.

Sed quæres vnde oriatur prædicta obligatio, solet

V.
3. *Afferio.*
Varij modi conformitatis vel difformitatis humane voluntatis cum diuina.

I.
1. *Afferio.*

II.

Quæstio-
la suborta.

solet enim dici non oriri ex speciali aliquo præcepto, sed in singulis materiis oriri ex præceptis ad illas pertinentibus, quia alias quotiescunq; homo peccaret in aliqua materia, transgredieretur duo præcepta. Vñ proprium & particulare talis materiæ, vt non furandi, alterum non discordandi à diuina voluntate, seu obediendi Deo; sed quamuis verum sit hæc duo comparari, vt generale quid ex parte obiectorum materialium: nihilominus tamen negari non potest quin speciali titulo, & ratione teneatur homo subicere hoc modo voluntatē suam diuinæ, quia & Deus habet proprium ius exigendi ab homine hanc conformitatem, vt quia hæc est sufficiens ratio specialis virtutis si sit per se intenta, & è contrario constituet etiam specialem malitiam, si directè, & speciali contemptu velit homo discordare ab hac diuina voluntate, iuxta superius dicta de circumstantiis generalibus: intercedit ergo hic proprium quoddam præceptum, quamuis ex parte materiæ generale sit, & quodammodo censetur in aliis inclusum, quasi materialiter, & genericè.

III.
Obiectio.

Dices: omne præceptum manat primò à diuina voluntate, hoc autem præceptum parendi, seu conformandi se huic diuinæ voluntati; non potest ex ipsa diuina voluntate oriri, quia de hac voluntate redibit quæstio, & sic procedemus in infinitum. Respondetur in primis hoc argumento declarari, quod superius dicebamus, aliquam obligationem naturalem honestè operandi intrinsece oriri ex rebus ipsis præcisà diuina voluntate, atq; ita in præsentia ex ipsa naturali subiectione hominis ad Deum, & naturali dominio Dei in hominem per se est intrinsece necessaria ad honestatē morum, vt si Deus habeat hæc voluntatem præcipientem, vt homo se illi conformet; vnde hæc ratio præcepti non oritur primo ex voluntate diuina, sed ex natura obiectorum; ad hanc autem obligationem accedit etiam ipsa diuina voluntas, quæ cum simplicissima sit, includit omnem reflexionem, quæ à nobis exco-gitari potest: vnde simul vult, & teneri hominem ad aliquid faciendum: & consequenter etiam teneri ad se conformandum huic diuinæ voluntati.

IV.
Corollarium.

Ex his autem intelligitur talem debere esse hanc conformitatem, qualis fuerit diuinæ voluntatis dispositio: interdum enim intelligi potest Deum velle obligare hominem ad volendum aliquem specialem actum, vel effectum materiale, vt sic dicam, nō tamen ad formale, seu speciale motiuum eius, vt fortasse voluit Christum velle mortem suam, & tunc facis est conformari huic diuinæ voluntati, volendo materiale obiectum, quamuis in formali, seu ratione volendi possit esse magna varietas: si autem Deus tali voluntate sua præscriberet etiam rationem volendi oporteret etiam in illa conformari: atque idem dicendum est quando voluntas diuina vult me teneri ad efficaciter volendum aliquid, tunc enim debeo conformari habèdo talem actum efficacem voluntatis meæ: non autem repugnat huic conformitati, quod habeam inefficacem actum repugnantem per displicentiam, seu simplicem affectum, quo vellem ne Deus id præciperet, seu veller; cuius rei exemplum fortasse habemus in Christo Domino, & potest etiam exponi, nam si quis habeat præceptum matrimonij, etiam per expressam reuelationem diuinæ voluntatis, factis facit volendo efficaciter matrimonium, quamuis simul habeat simplicem affectum ad castitatem, desiderans quantum est in se illam seruare, si Deus vo-

luisse, & ratio est clara, quia posterior hæc voluntas non contradicit primæ, & potest habere honestum obiectum, quo fit, vt si Deus velit hominem ad vtrumq; obligare, id est, ad volendum aliquid simpliciter, & nullo modo nolendum etiam per actum simplicem, tunc teneatur homo neutro modo discordare à diuina voluntate, sicut in vniuersum quodocunq; dicimus hominem teneri ad non volendum aliquid, tenetur conformari diuinæ voluntati, saltem per carentiam actus.

V.
2. Assertio
bimembria.

Dicendum secundo. Quando Deus vult absolute, & efficaciter hominem aliquid velle, non potest voluntas humana discordare à diuina, potest tamen habere simplicem affectum circa contrarium actum, seu circa carentiam illius actus. Prior pars intelligenda est de potestate in sensu composito, & ita ratio est clara, quia voluntas diuina efficax, & absoluta simpliciter frustrari non potest cum sit infinita. Vnde si homini con- flet Deum hoc modo statuisse ipsum aliquid velle fieri non potest, vt per contrarium actum efficacem renitatur huic diuinæ voluntati, quia iam illi proponitur vt impossibile illud obiectum: non potest autem voluntas ferri actu efficaci in obiectum representatum, vt impossibile. Sed tunc occurrit obiectio communis, voluntatem scilicet necessitari, de quo alibi latius: nunc negatur simpliciter sequela, necessitatur tunc quidem voluntas, vt habere non possit inefficacem actum contrarium propter repugnantiam obiecti, non tamen necessitatur ad habendum actum quem Deus vult illam velle, quia nulla causa est, quæ hanc necessitatem imponat.

VI.

Altera vero pars conclusionis est clara ratione supra facta, quia simplex displicentia non est contraria huic diuinæ voluntati, nec Deus vult me non habere hanc displicentiam, quamuis efficaciter velit me velle aliquid, quia illa duo non repugnant: ergo ex vi illius voluntatis diuinæ non repugnat me habere hanc simplicem displicentiam, & alioqui hoc non est per se malum, quia non repugnat diuinæ voluntati, & in obiecto potest habere aliquod motiuum honestum. Sed aduertendum est hanc displicentiam non debere esse de efficacia diuinæ voluntatis, hæc enim displicentia esset intrinsece mala ex obiecto, vt si quis desideraret resistere efficaci voluntati Dei, & illa displiceret, quia non possent huiusmodi affectus liberi non esse contra rationem, quia obiectum eorum est desiderare aliquid contra voluntatem Dei, versari ergo debet hic affectus circa rem ipsam nudè consideratā, aut circa ipsam voluntatē Dei, quatenus liberè possit Deus velle hoc non esse, vt si homo desideret simplici affectu Deum aliquid non velle, aut, se non habere talem actum subintellecta conditione, si Deus ita veller, atque hoc modo nulla est in hoc actu difficultas.

VII.

Dicendum tertio. Vt voluntas humana sit recta, non est necesse, vt sit conformis diuinæ voluntati inefficaciter volenti, seu cōsulti actum voluntatis humanæ. Hæc conclusio est per se clara, vt patet in voluntate consiliorum, nam sine dubio hoc modo Deus vult homines velle suam perfectionem, vel castitatem, &c. Et tamen homo non peccat efficaciter volendo aliud ab hisse consilij diuersum: & ratio est quia nec Deus per hanc voluntatem inducit positiuam obligationem, quia non vult efficaciter hominem ad hoc obligare, neq; etiam obiectum ipsum talis per se, & natura sua inducit illam, cum non sit per se necessarium ad bonos mores.

Vlti-

VIII.
4. Assertio.

Vltimo dicendum, voluntatem humanam non debere conformari voluntati diuinæ sibi aliquid permittenti; sed aduertendum est quod dixi, aliud esse loqui de permissione, aliud de permissio; permissio enim non est actus voluntatis humanæ, sed est obiectum aliud voluntatis diuinæ efficacis duo includens, scilicet concursus necessarium ad actum posituum peccati, quem Deus vult dare quātum est de se, & negationē alterius auxiliij, vel pudentie, quia Deus posset talē actum impedire, & non vult: & quoad hanc permissionem potest, & fortasse debet voluntas humana conformari diuinæ, si homini constet Deum efficaciter velle talem permissionem, sed hoc non spectat ad præsentem, sed ad sequentem sectionem: nam eadem est ratio de hac permissione, quæ est de alijs obiectis, quæ non sunt actus voluntatis nostræ: nam hæc permissio, vt dixi, non est humanæ voluntatis. Conclusio ergo intelligitur de actu permissio, & sic est manifesta, quia Deus volendo permittit e talem actum ex vi huius voluntatis, non vult actum ipsum, non solum actu efficaci, imo nec inefficaci, quia fieri potest, vt nullo modo talis actus illi placeat: ergo talis voluntas nullam potest inducere obligationem conformitatis ad ipsam, quin potius si actus permissus ex se malus sit, malè faciet voluntas se conformando huic permissioni quoad actum permissum, imo omnis malitia voluntatis humanæ in hoc consistit.

IX.
Obiectio.

Sed contra. Nam hæc voluntas permissiua Dei includit voluntatem efficacem ipsius actus permissi, quoad posituum, seu materiale eius, vt dicunt, imo multi putant necessariam esse voluntatem Dei efficacem prædeterminantem talem actum pro materiali: ergo si homini constet de hac diuina voluntate permittente, non potest non conformari illi saltem quoad materiale actum. Respondetur assumptum esse falsum, & contrarium, vt existimo diuinæ bonitati, nam id quod dicitur materiale in actu peccati est voluntas mentiendi, furandi, &c. Quod plane repugnat voluntati diuinæ, & reuera si Deus id ita vellet, & homini de hoc constaret, non video, quo modo peccaret in hoc se conformando tali voluntati Dei. Respondetur ergo negando assumptum: nam voluntas permittendi tantum includit illa duo supra explicata, quæ potest Deus velle etiã efficaciter non velle actum permissum in seipso maximè prius ratione, quam præciet hominem illum operaturum, sed de hac re latius alibi.

SECTIO VLTIMA.

Utrum humana voluntas, vt recta sit, debeat conformari diuinæ volenti alia obiecta extra actus ipsius voluntatis.

I. IN primis supponendum est ex Durand. in 1. d. 48. q. 2. aliud esse nõ discordare à voluntate diuinæ, aliud positiuè illi conformari. Nam hoc secundum requirit actum, quo voluntas humana velit id, quod Deus vult: illud autem primum sufficit, vt voluntas non habeat actum repugnātem: hic ergo præcipuè inquirimus, utrum voluntas humana teneatur non repugnare diuinæ, & consequenter ex hypothesi, & suppositione, quod velit habere actum circa id quod Deus vult, utrum teneatur habere actum, quo conformetur: nam absolutè, & simpliciter certum est non obligari hominem ad positiuam conformitatem

ex vi huius voluntatis diuinæ, quia licet homo sciat Deum aliquid velle, potest sine peccato nullum actum voluntatis habere, quia nec Deus, per illam voluntatem illum obligat, neque ex intrinseca rei natura, vel obiecto oritur talis obligatio.

Secundo statuendum est sermonem esse de efficaci voluntate diuina, quia de inefficaci est certum nullam esse obligationem conformitatis ad illam, vt à fortiori patet ex dictis præcedenti quæst. conclus. 3.

Tertio. Conteniunt Doctores quæstionem solum esse posse de conformitate in obiecto materiali, nam in formali certum est non posse voluntatem humanam honestè discrepare à diuina, quia ratio volendi in Deo semper est iustissima: & ideo illa, vt sic, non potest rectè displicere voluntati humanæ, quin potius omnis actus honestus voluntatis humanæ hoc ipso est conformis diuinæ voluntati in voluto formali, vt D. Thomas hic significauit, non quia necesse sit, vt proximè fiat propter Dei gloriam, vt Durandus intellexisse videtur, & ideo illud impugnat, neque etiã, quia oportet esse actum humanum, aut imperari à charitate, sed quia necesse est, vt fiat sub aliqua ratione honestatis, quæ Deo placeat, & quia inde fit, vt de se tendat in Dei gloriam: superest ergo agendum de conformitate solum in voluto materiali.

In qua quæstione sunt duæ opinionēs. Prima negat teneri hominem ad hanc conformitatem, imo aliqui sentiunt interdum, & sæpe non esse negatiuam licitam. Hæc existimatur esse opinio D. Thomæ 1. 2. q. 19. art. 9. & 10. & q. 23. de Veritate artic. 7. & 8. & in 1. d. 48. art. 4. vbi Richard. art. 1. q. 1. problematice vtrumq; defendit, citatur etiã Durand. q. 5. num. 14. Sed si considerentur, quæ dicta sunt, potius indicat contrarium n. 15. in fine: in hanc verò sententiam inclinatur Marfil. q. 47. art. 2. & alij antiqui. Fundamentum est, quia sola voluntas præceptiua Dei obligat hominem, sed quāuis Deus aliquid velit, non ideo præcipit homini, vt ipse idem velit, quia illa voluntas nullo modo versatur circa præceptum homini imponendum: ergo, &c. Et hinc potest concludi, hanc conformitatem aliquando homini non licere, quia interdum obiectum tale est, quod respectu hominis non deceat, nec sit illi amabile, sicut enim dixit Augustinus in Enchiridio cap. 100. quem imitatur Anselmus lib. de similitudinibus aliquid Deum velle, quod non congruit homini velle, voluit enim Deus passionem Christi, quam non debuerunt velle Iudæi, vt notauit Magister in 1. dist. 48. cap. 3. & 4.

Secunda opinio est teneri hominem ad conformandam voluntatem suam tum diuinam etiam in voluto materiali: si Deus illud efficaciter vult, ita sentit D. Thom. in 1. d. 48. art. 4. vbi dicit voluntate deliberata debere hominem consentire huic diuinæ voluntati si sibi nota sit, interdum vero excusari propter ignorantiam. Idem si attentè legatur, sentit in alijs locis citatis, & Bonau. in 1. dist. 48. vbi idem sentit hic q. 2. Egidius etiam q. 2. Albertus art. 23. & 4. Scotus, Gregor. Gabriel ibi, & lectione 68. & 69. in Canonem, Alexander Alesius 1. parte quæstione 41. membro 4. & 5. Altifiodorus libro tertio, summa tractatu 1. cap. 13. q. 28. Fundamentum est, quia diuina voluntas est regula omnis bonæ voluntatis, & quia discordare ab hac diuina voluntate, esset diuinæ voluntati absolutè contradicere, quod est per se malum, sed, vt existimo, inter has opinionēs non est magna diuersitas, nec esse potest.

Dicendum ergo primò. Si hoc certo constet, Deum